

La llengua catalana en l'etiquetatge dels arrossos catalans

Desembre 2006

B. Gasull
Plataforma per la Llengua

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Diputació 276, planta baixa
08009 Barcelona
A/e. info@plataforma-llengua.cat

La llengua catalana en l'etiquetatge dels arrossos catalans

Desembre 2006

Bernat Gasull i Roig
Plataforma per la Llengua

Índex

---

	pàg.
1. Introducció: l'arròs a Catalunya, àmbit de l'estudi i aplicació de la Llei en els productes amb denominació de qualitat	3
1.1. L'arròs al nostre país	3
1.2. L'obligatorietat d'etiquetar en català per als arrossos amb denominacions d'origen o de qualitat	6
1.3. La legislació sobre etiquetatge en català en els arrossos catalans sense denominacions d'origen o segells de qualitat específics	10
1.4. Els productors catalans o productors de denominacions d'origen catalanes	11
1.5. L'àmbit de l'estudi	14
2. Metodologia i dades de la mostra	15
2.1. Metodologia d'elaboració de l'estudi	15
2.2. Dades de la mostra	19
3. L'ús de les llengües en l'etiquetatge dels arrossos catalans	21
3.1. Dades generals sobre l'ús de les llengües en l'etiquetatge dels arrossos catalans	21
3.2. L'acompliment de la legislació en les denominacions d'origen protegides catalanes i en els productes amb segell de qualitat específic	24
3.2.1. L'acompliment de la Llei en els arrossos catalans amb Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre	24
3.2.2. L'acompliment de la Llei en els arrossos catalans amb segell de qualitat CCPAE	26
3.3. El comportament lingüístic en les marques blanques de grans distribuïdors respecte a les marques de les principals cooperatives i altres productors	27
3.3.1. Comparació respecte a la totalitat dels productes	27
3.3.2. Comparació segons l'acompliment de la Llei 1/1998 de política lingüística	29
3.4. El comportament en l'ús del català en l'etiquetatge per cada empresa	33
3.5. Ús del català als webs de les empreses	38
4. Conclusions	39

1. Introducció: l'arròs a Catalunya, àmbit de l'estudi i aplicació de la Llei en els productes amb denominació de qualitat

---

1.1. L'arròs al nostre país

L'arròs ha estat un element bàsic al llarg dels temps en l'alimentació d'una part substancial de la població mundial, constituint avui dia la dieta bàsica de vora més de 1800 milions de persones arreu del món. Aquest gruix de població se situa principalment a l'Àsia, on justament s'hi concentra el 90% de la superfície conreada d'arròs. De fet, la planta de l'arròs, l'*Oryza sativa*, és originària d'aquests indrets i es té constància del seu conreu ja al voltant del 4.000 abans de Crist. El conreu de l'arròs al nostre país cal datar-lo amb l'arribada dels àrabs fa més de mil anys. A partir de llavors va començar a estendre's per l'occident europeu. Donades les circumstàncies històriques concretes de casa nostra, es pot dir que som pioners, juntament amb d'altres territoris de la Mediterrània, en aquest tipus de conreu dins l'àmbit europeu. El fet que l'arròs sigui una planta lligada als aiguamolls, amb requeriments d'inundació en una part com a mínim del temps de creixement, ha fet que tant les albuferes, els deltes, com les zones litorals siguin les àrees més habituals de conreu al nostre país. L'Albufera de València, la Plana del Rosselló, l'Empordà, s'Albufera de Mallorca, i el Delta de l'Ebre han constituït llocs tradicionals dels conreus de l'arròs. Al Delta de l'Ebre, la construcció dels canals de regadiu -el de la Dreta de l'Ebre l'any 1860 i el de l'Esquerra l'any 1912- va permetre la introducció extensiva d'aquest conreu. Sens dubte aquesta zona és la que aclapara actualment una producció més important de l'arròs de tots els Països Catalans, essent també una àrea important en el conjunt de la Península Ibèrica i d'Europa. Dins els contextes de la Unió Europea, Itàlia és el primer productor, amb vora d'1,4 milions de tonelades anuals. L'Estat espanyol en seria el segon amb aproximadament 0,8 milions de tonelades. Grècia, Portugal i França, serien els altres principals productors. Evidentment, tenint en compte l'alt consum d'arròs dins l'àmbit europeu, hi ha força importació d'altres països, entre d'altres d'Estats Units d'Amèrica. Segons dades del 2001, a l'Estat espanyol hi havia 113.000 hectàrees de conreu d'arròs. Als Països Catalans n'eren més de 35.000, al voltant d'un 30% del total per l'Estat espanyol. La principal zona de producció als Països Catalans era el Delta de l'Ebre amb més de 21.000 hectàrees conreades segons dades del 2001. En segon lloc hi apareixia l'Albufera de València amb unes 14.000 hectàrees. A partir del 2003 es va fixar la regionalització de les Superfícies Màximes Garantides (SMG) de manera que quedaven fixades les superfícies de conreu, on tant Catalunya com el País

Valencià restaven afavorides (cal tenir en compte que aquestes dues zones tenen una llarga tradició arrossera que havia quedat relegada davant de noves zones). Així per Catalunya es va fixar un espai de 20.850 ha mentre per l'Estat espanyol es reduïen a 104.973 ha, de manera que respecte a l'exercici anterior, Catalunya passava d'un 18% a quasi un 20% en superfície conreada d'arròs a l'Estat espanyol. Tant l'àrea del Delta de l'Ebre com de l'Albufera de València coincideixen justament amb les dues úniques denominacions d'origen protegides reconegudes als Països Catalans, la de l'Arròs del Delta de l'Ebre i la de l'Arròs de València. Tanmateix també en d'altres zones hi ha reconeixement locals de tipus geogràfic. Aquest és per exemple, en el cas del Principat, el de l'Arròs de Pals, a l'Empordà, que té garantia d'origen registrada per l'ajuntament i també per la marca de "Productes de l'Empordà".

Segons la publicació Alimarket 2005, les principals indústries catalanes que es dediquen a la producció d'arròs a Catalunya són la Cooperativa Càmera Arrossera del Montsià, que ocupa la cinquena posició en el conjunt estatal guanyant dues posicions respecte de l'exercici anterior, i la Cooperativa Arrossaires Delta de l'Ebre, que ocupa la setena posició a nivell del conjunt d'Estat espanyol. Ambdues se situen en l'àmbit de les Terres de l'Ebre.

Pel que fa al consum, Catalunya també és un mercat força important, i per tant el consumidor català representa una potent font d'ingressos del sector, i de manera molt particular pel sector d'arrossos catalans essent el seu mercat principal (de manera secundària ho serien la resta dels Països Catalans).

Segons l'*Informe anual de la indústria i el consum alimentari 2004*, elaborat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, la demanda d'arròs per càpita a les llars a l'Estat espanyol en l'any 2004 es mantenia al voltant dels 4,8 kg, anuals. A Catalunya el consum per càpita és lleugerament superior al conjunt de l'Estat situant-se en 5,1 kg per càpita a les llars. Aquestes dades estan també ampliades i descrites en l'informe *L'agricultura, la pesca y la alimentación en España 2005*, del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació. Així sí comparem les dades del consum a Catalunya (5,1 kg anuals per càpita) amb la resta de comunitats autònomes, veiem que és clarament capdavantera. Així, per càpita, només es veu superada pel País Valencià (amb 7,9 kg per càpita) i les Illes Balears (amb 6,1 kg per càpita). I es troba en termes relatius al mateix nivell que Astúries (també amb 5,1 kg per càpita anuals). Analitzant aquestes dades, i tenint en compte el pes poblacional de Catalunya, Balears i País Valencià, és clar que dins els context espanyol l'àrea sota domini lingüístic del català representa el mercat prioritari de consum d'arròs (vora el 40% de tot el consum d'arròs de l'estat Espanyol), i per tant, a primer cop d'ull, la llengua catalana hauria

de ser, en termes comercials, de presència indispensable en l'etiquetatge i embalatge d'aquests productes. Altrament es produiria un desajustament profund entre els tipus de demanda i la manera d'oferir-la. Tanmateix més endavant constatarem que aquesta situació insòlita, per increïble i inversemblant que sembli, es produeix de manera majoritària, i encara avui dia, en ple segle vint-i-u, hi ha un tractament excepcional i discriminatori per a un consumidor que és prioritari en el consum.

Ens hem centrat de moment en l'arròs de consum a les llars. A l'Estat espanyol, segons les dades del Ministeri, el consum a les llars representa el 83,3% del consum d'arròs, el 13,3% es consumeix a HORECA (hosteleria, bars i restaurants) i un 3,5% va destinat a les institucions. Això per càpita representa un 5,9 Kg/ any. L'arròs significa el 0,4% del valor de la compra en les llars, el 0,2% del valor de l'Horeca, i el 0,7% de les institucions.

1.2. L'obligatorietat d'etiquetar en català per als arrossos amb denominacions d'origen o de qualitat

Aquest estudi s'emmarca en el seguiment que la Plataforma per la Llengua, amb el suport del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, ha anat fent en l'acompliment per part dels productors de l'article 34.2 de la Llei 1/1998 de política lingüística aprovada pel Parlament de Catalunya. En estudis precedents, i de manera especial i força conclusiva en l'estudi *L'acompliment de l'article 34.2 de la Llei 1/1998 de política lingüística en vins i caves (1998-2005)*, la Plataforma per la Llengua es va centrar en l'afectació de la Llei pel que fa als vins i caves catalans de denominació d'origen distribuïts en l'àmbit territorial català. Cal recordar que l'esmentat article obliga a les empreses que distribueixen aquests tipus de productes a Catalunya d'etiquetar la totalitat de la informació de l'etiquetatge (etiquetes i contraetiquetes) com a mínim en català:

Llei 1/1998, de 7 de gener (DOGC 2553, del 9, i BOE 36, d'11 de febrer), de política lingüística

CAPÍTOL V.- L'activitat socioeconòmica.

Article 34. La informació a les persones consumidores i usuàries.

(...)

- 2. Les dades obligatòries i les informacions voluntàries addicionals que figuren en l'etiquetatge de productes catalans que gaudeixen de denominació d'origen, de denominació comarcal o de denominació de qualitat i dels productes artesanals que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya, ha d'ésser necessàriament com a mínim en català.*

D'altra banda, segons la mateixa llei, els límits per aconseguir-la ja han estat excedits: l'any 2000 per a les empreses i entitats afectades, i l'any 2003 per als empresaris i empresàries autònoms:

Disposicions transitòries.

Segona. L'adaptació empresarial

- 1. Les empreses i les entitats afectades per aquesta llei tenen un termini de dos anys per a adaptar-se al que disposen l'article 15 i les disposicions del capítol V. Aquest termini és de cinc anys per als empresaris i empresàries autònoms.*

2. *En un termini de cinc anys o, si és superior, el que resulti de la data de caducitat, poden continuar en el mercat els productes i els serveis a què fa referència l'article 34 sense complir les normes lingüístiques relatives a l'etiquetatge.*

El seguiment en el sector vitivinícola va denotar una evolució creixent de l'acompliment de la Llei, per bé que tardana respecte als terminis dictaminats. Això ha permès tenir una visió força objectiva de la situació en vins i caves catalans amb canvis molt positius, fins i tot anant més enllà dels que són estrictament productes de denominació d'origen o amb denominacions de qualitat. Tanmateix cal tenir present que, més enllà dels sector de vins i caves, no hi ha hagut cap estudi concret sobre l'acompliment de la llei en la resta de productes afectats pel punt 2 de l'article 34 de la Llei 1/1998 de política lingüística. Recordem que segons aquest article tots els productes catalans amb denominació d'origen, denominació comarcal, denominació de qualitat o productes artesanals que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya han d'estar etiquetats necessàriament, com a mínim, en català. Bona part d'aquests productes estan contemplats en la Llei 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària, i en el Decret 285/2006, de 4 de juliol, pel qual es desenvolupa la Llei 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària. La Llei 14/2003 versa sobre tots els productes amb denominacions de qualitat exceptuant els vins i caves, tal i com es descriu en el punt a) sobre l'objecte de la Llei:

- a) *Regular els distintius d'origen i qualitat dels productes agroalimentaris, exceptuant-ne els productes regulats per la Llei 15/2002, del 27 de juny, d'ordenació vitivinícola del 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària.*

Així mateix tipifica com a infracció la incorrecció de l'etiquetatge obligatori. Atès que la plena presència de la llengua catalana en totes les informacions forma part d'aquest etiquetatge obligatori, és objecte doncs de sanció. L'article 40 sobre identificació dels productes ho deixa ben clar:

1. *Els productes agroalimentaris o les matèries i els elements per a la producció i la comercialització agroalimentàries acabats que són susceptibles d'ésser comercialitzats amb destinació als receptors o els consumidors finals han d'anar identificats convenientment mitjançant l'etiquetatge reglamentari*

L'article 53 tipifica les infraccions en lleus, greus i molt greus. En el cas de la llengua de l'etiquetatge, es consideraria com a omissió d'unes dades obligatòries si la informació no és en català:

2. Són infraccions lleus:

g) Cometre inexactituds, errades o omissions en les dades o les informacions en l'etiquetatge, els documents d'acompanyament, els documents comercials, els registres, la retolació, la presentació i l'embalatge dels productes agroalimentaris o de les matèries i els elements per a la producció i la comercialització agroalimentàries si aquestes inexactituds, errades o omissions no es refereixen a indicacions obligatòries o no afecten la naturalesa, la identitat, la qualitat, les característiques, la composició, la procedència o l'origen.

3. Són infraccions greus

o) Cometre inexactituds, errades o omissions de dades o d'informacions en l'etiquetatge, els documents d'acompanyament, els documents comercials, els registres, la retolació, la presentació i els embalatges, si aquestes inexactituds, errades o omissions es refereixen a indicacions obligatòries..

El règim sancionador està recolzat així mateix per la Llei 1/1990, del 8 de gener, sobre la disciplina del mercat i de defensa dels consumidors i dels usuaris. En l'article 5, sobre les infraccions en matèria de normalització, documentació i condicions de venda i en matèria de subministrament o de prestació de serveis s'especifica en el punt b)

d) L'incompliment de les disposicions que regulen el mercat, l'etiquetatge i l'envasament de productes, la publicitat sobre béns i serveis i els preus d'aquests.

Pel que fa al tipus de producte sotmesos a la Llei, i per tant a l'etiquetatge obligatori de totes les informacions n'esmentem les següents denominacions de qualitat, esmentades justament en la legislació anterior (en la Llei 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària, i en el Decret 285/2006, de 4 de juliol, pel qual es desenvolupa la Llei 14/2003, de 13 de juny, de qualitat agroalimentària): denominacions d'origen protegides i indicacions geogràfiques protegides, denominacions geogràfiques i especialitats tradicionals garantides, la marca de qualitat alimentària (Marca Q), artesanía alimentària i producció agroalimentària ecològica (PAE).

Aquest estudi vol centrar-se en l'avaluació de l'acompliment de la Llei en els arrossos catalans i en l'ús del català en l'etiquetatge en general d'aquests arrossos. En el primer aspecte, ara com ara, els arrossos de casa nostra, tenen bàsicament els següents segells; El de la Denominació d'Origen Protegida (DOP), el d'Indicació Geogràfica Protegida (IGP) i

el de Producció agroalimentària ecològica (amb el segell CCPAE del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica).

En el primer cas l'única denominació d'origen protegida d'arrossos reconeguda és la d'Arròs del Delta de L'Ebre. Aquesta mateixa denominació també té el segell d'Indicació Geogràfica Protegida. En l'etiquetatge sovint hi apareix tant el logotip propi de la DOP Arròs del Delta de l'Ebre com el símbol de DOP reconegut per la Unió Europea. La zona de producció és constituïda pels termes municipals de Deltebre i de Sant Jaume d'Enveja i també part dels terrenys del Delta de l'Ebre que comprèn els termes municipals de l'Aldea, Amposta, Camarles, l'Ampolla i Sant Carles de la Ràpita. La zona de mòlta i envasament correspon a la de producció. Les varietats que es poden comercialitzar amb aquesta denominació són les següents: Bahía, Tebre, Sénia, Fonsa, Bomba i Montsianell. La comercialització de l'arròs es fa exclusivament en la categoria extra. El control i certificació venen donats pel Consell Regulador garantint que els productes emparats per la DOP compleixen els requisits establerts en el reglament. Segons dades del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, només hi ha dues empreses inscrites a la Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre: Arrossaires del Delta de l'Ebre, SCCL, i Càmara Arrossera del Montsià i Secció de Crèdit, SCCL. Aquestes empreses tenen diverses marques de productes, destacant-ne sengles emblemes principals, respectivament; Bayo dels Arrossaires del Delta de l'Ebre i Montsia de la Càmara Arrossera del Montsià. Tanmateix, tot i que l'elaboració i l'envasat el duen a terme els esmentats productors, altres empreses tenen també aquest distintiu, entre elles diverses marques blanques de distribució alimentària, especialment de supermercats i hipermercats.

Pel que fa a l'altra denominació de qualitat, la Producció agroalimentària ecològica (PAE), el distintiu està avalat pel Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE). Aquest és una corporació de dret públic amb personalitat jurídica pròpia. Aquest òrgan està tutelat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya. El CCPAE és l'autoritat de control de Catalunya i la seva funció és auditar i certificar els productes agroalimentaris ecològics de casa nostra.

Tots aquests productes amb aquestes denominacions o certificacions de qualitat i que es produeixen i distribueixen a Catalunya, han d'estar com a mínim etiquetats en català. Cal assenyalar, també, que al País Valencià hi ha la DOP Arròs de València, per bé no es veu afectat naturalment per la legislació catalana.

1.3. La legislació sobre etiquetatge en català en els arrossos catalans sense denominacions d'origen o segells de qualitat específics

Tanmateix la pretensió d'aquest estudi va més enllà de l'acompliment de la legislació pel que fa als arrossos catalans amb denominacions d'origen o qualitat. Volem analitzar també aquells productes de més gran consum que, tot i no tenir cap d'aquests segells, pertanyen a empreses catalanes o amb seus o delegacions importants a Catalunya, i per tant que sovint també empen arrossos d'origen català o si més envasen, i per tant etiqueten, al nostre país. Normalment aquestes empreses tenen el mercat català com un sector prioritari de les seves vendes. Així mateix, independentment de l'origen del producte, cal recordar que, tot i no estar especificats els terminis i les sancions, aquests productes també estan sotmesos al dret que té el consumidor de tenir les informacions bàsiques en català. Així queda especificat en la Llei 3/1993, de 5 de març, de l'Estatut del consumidor. Concretament en l'article 26 del capítol IV sobre drets lingüístics dels consumidors s'esmenta:

Article 26

Ús del català en la informació i en la contractació

D'acord amb el que estableix l'article 3.3 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya:

a) Els consumidors tenen dret a rebre en català les informacions pertinents per al consum i l'ús dels béns, els productes i els serveis, i especialment les dades obligatòries relacionades directament amb la salvaguarda de llur salut i seguretat .

Per tant, mentre en els arrossos catalans distribuïts a Catalunya amb la Denominació d'Origen Protegida Delta de l'Ebre o amb el segell del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica, tota la informació continguda en l'etiqueta ha d'ésser obligatòriament com a mínim en català, comportant les infraccions i sancions corresponents per qui no ho compleixi, en la resta d'arrossos catalans distribuïts a Catalunya la informació en català recau en les informacions bàsiques especialment com un dret del consumidor i no hi ha (en aquests moments) sancions ni infracció en cas de no complir-se. Existeix el dret però no s'ha donat encara compliment per tal que l'etiquetatge en català sigui obligatori. En altres paraules; si una empresa no etiqueta en català està vulnerant un dret del consumidor però no comet una infracció encara tipificada.

1.4. Els productors catalans o productors de denominacions d'origen catalanes

Com explicarem posteriorment en la metodologia de l'estudi, l'anàlisi d'arrossos s'ha centrat en aquells productes de més consum. La recerca en aquest sentit s'ha basat en aquelles empreses que distribueixen llurs productes en superfícies de lliure servei (especialment supermercats i hipermercats).

D'entre els productors catalans, i arran justament de les observacions del treball de camp, voldríem destacar especialment tres empreses.

Les dues primeres corresponen a les dues grans cooperatives que elaboren i envasen arròs del Delta de l'Ebre i que tenen l'exclusivitat pel que fa a la Denominació d'Origen Protegida Delta de l'Ebre, per bé altres productes, d'altres marques, també tenen aquesta denominació emprant les dues cooperatives com a envasadores. Les dues grans cooperatives són:

Cooperativa Arrossaires del Delta de l'Ebre, SCCL (www.arrossaires.com)

La seu se situa a Deltebre i agrupa els productors d'arròs del Baix Ebre, de la ribera esquerra del riu. La marca principal comercialitzada (per bé n'hi ha d'altres) és l'arròs "Bayo". Aquesta marca té la DOP Delta de l'Ebre i segons es descriu en el web de l'empresa es troba en diversos formats i tipus d'arròs: Arròs Rodó Qualitat Extra marca BAYO, Arròs Bahía marca BAYO, Arròs Cuina Ràpida BAYO, Arròs BOMBA Bayo, Arròs Basmati BAYO, Salvatge amb Llarg BAYO, Arròs Llarg BAYO, Arròs Ecològic marca BAYO, Arròs Integral BAYO, Arròs Salvatge 100 % BAYO, Arròs Vaporitzat BAYO i Arròs Carnaroli BAYO. Té d'altres marques d'arròs, de les quals en destaquem "Deltebro Bayo".

Cooperativa Càmara Arrosera del Montsià, SCCL (www.lacamara.es)

La seu se situa a Amposta i agrupa els productors d'arròs del Montsià, de la ribera dreta del riu. La marca principal comercialitzada és l'arròs "Montsia". Aquesta marca té la DOP Delta de l'Ebre i segons es descriu en el web de l'empresa es troba en diversos formats i tipus d'arròs: Arroz Montsia Integral, Arroz Montsia Extra, Arroz Montsia largo i Arroz Montsia largo vaporizado

La tercera gran productora és:

Nomen (www.nomes.es)

Nomen de fet pertany al grup Ebro Puleva (www.ebropuleva.com), grup espanyol de presència internacional, amb gran varietat de productes. És un grup força important en l'àmbit espanyol pel que fa a productes alimentaris i és un dels líders del sector de l'arròs, fins i tot a nivell internacional. Juntament amb el grupo SOS i Alimentos Naturales SA, amb marques com El Hostal o Garrido, és la principal empresa d'arrossos a l'Estat espanyol. La majoria dels arrossos a l'Estat espanyol d'Ebro Puleva es comercialitzen mitjançant el grup Herba (www.herba.es) amb seu a San Juan de Aznalfarache (Sevilla). D'entre els arrossos que comercialitza Ebro Puleva per a l'Estat espanyol, en destaquem marques com La Cigala, Brillante, la Fallera, Herba, o la mateixa marca Nomen.

Pel que fa a Nomen, l'empresa té la seu a Tortosa. Per bé comercialitza arròs del Delta de l'Ebre no té productes de la Denominació d'Origen Protegida. Segons la mateixa pàgina web de Nomen, comercialitza arrossos del tipus Rodó Extra, Llarg, Vaporitzat, Integral, Bastami Brajma, Ràpid Quick, Salvatge, Thai, Bomba, Cultiu Ecològic, Arborio especial risotto i Microones 2 minuts; en diferents formats i embalatges

Altres productors

Més enllà de les marques blanques de distribuïdors catalans o que sense tenir la seu al nostre país elaboren marques blanques amb la DOP Delta de l'Ebre, també hi ha d'altres empreses. D'entre aquestes en destaquem la gamma de productes ecològics, concretament els arrossos amb el segell CCPAE (Consell Català de la Producció Agrària Ecològica). Per bé existeixen unes quantes empreses catalanes amb aquest segell, aquí en destacarem dues; "Odinea", donada la presència també en grans superfícies de lliure servei (segons la localització a partir de la metodologia emprada del present estudi), del *Grup d'Alimentació Ecològica* (www.odinea.com), amb seu a Masquefa; i, malgrat de no tanta àmplia distribució, l'empresa *Riet Vell* (www.rietvell.org), també de conreu ecològic i amb la mateixa distinció que l'anterior però a més amb el segell de la DOP Delta de l'Ebre a través de l'elaboració i envasat mitjançant els Arrossaires del Delta de l'Ebre. Segons consta al seu mateix web, elabora Arròs blanc ecològic i Arròs integral ecològic sota la marca *RietVell*. En observacions en establiments de venda de productes ecològics també hem pogut observar d'altres arrossos catalans amb el segell CCPAE. Concretament es tracta de productes de les empreses: *Biocop* (Iliçà de Vall), *PDR Sorribas* (Polinyà), *Bio Spirit SL* (Sant Gregori) i *Santiveri* (Barcelona).

Pel que fa a les marques blanques amb el segell de la Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre en destaquem Auchan (d'Alcampo), Bonpreu, Condis, Caprabo, Consumer (d'Eroski) i El Corte Inglés i Hipercor (Del Grupo El Corte Inglés)

Voldríem esmentar també, per tal d'encabir arrossos catalans d'altres procedències del nostre país, els arrossos elaborats al Baix Empordà, concretament a Pals. L'ur distribució és força limitada però en citem els dos principals productors: *Arròs Molí de Pals* i *Arròs l'Estany de Pals*.

1.5. L'àmbit de l'estudi

Com ja s'ha deixat entreveure, a títol de conclusió, podem dir doncs, que l'objecte del present estudi, se centra en els arrossos catalans, entenent-los com a empreses amb seu a Catalunya o arrelades a aquest país, o bé en els arrossos amb la Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre que en delata el seu origen territorialment català. Això inclou també aquells productes de marca blanca de supermercats i hipermercats. És a dir, si l'empresa distribuïdora de la marca blanca és catalana entrarà dins l'àmbit d'estudi, així mateix si no ho és però l'arròs té alguna denominació d'origen o de qualitat sotmesa a les obligacions de l'article 34 de la Llei 1/1998 de política lingüística, és a dir que la denominació d'origen o de qualitat faci referència en algun àmbit territorial català i es distribueixi a Catalunya.

2. Metodologia i dades de la mostra

2.1. Metodologia d'elaboració de l'estudi

Com ja s'ha dit, la pretensió de l'estudi és avaluar l'ús del català en l'etiquetatge dels arrossos catalans i dels productes que tenen denominacions d'origen catalanes i que a la vegada es distribueixen dins l'àmbit territorial català. En aquest darrer cas, s'avalua també l'acompliment de la legislació. L'objectiu principal no és pas mostrar només uns percentatges d'ús del català en la mitjana d'aquests arrossos, sinó avaluar el comportament de cada empresa tenint en compte el pes en el mercat i els productes més significatius a partir d'un treball de camp observacional.

La metodologia de treball s'ha realitzat en dues vessants. En una primera, hi ha hagut una recerca sobre el sector. Aquest treball permetrà complementar les informacions extretes del treball de camp i determinar la millor manera de realitzar-lo, així com complementar la informació del sector i dels arrossos catalans que més enllà del treball de camp, també pot ser interessant d'exposar en aquest estudi. Hi ha hagut en aquesta part un treball realitzat bàsicament des de la xarxa d'Internet, però també observacional, més enllà dels productes i establiments seleccionats en l'univers d'estudi. L'altre treball consisteix pròpiament en el treball de camp i l'entrada de dades de les mostres d'acord amb el disseny de l'àmbit mostral. Així, s'han fet observacions en les principals empreses distribuïdores amb establiments, supermercats o hipermercats oberts al públic a Catalunya. La mostra s'ha basat en les dades d'Alimarket per al 2006, on apareix la superfície de venda a Catalunya per cada empresa de distribució. Cal tenir present que, segons les dades del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació per la 2004, de tot l'arròs consumit a les Illes, un 94,1% s'obté de la compra en supermercats i hipermercats (un 67,8% en supermercats i un 26,3% en hipermercats). Hem pres doncs de mostra les deu primeres empreses distribuïdores en superfície de venda a Catalunya (entès com a territori sota administració de la Generalitat de Catalunya). De manera que l'observació s'ha realitzat com a mínim en un establiment de cadascuna d'aquestes cadenes, procurant que el local fos de certa entitat. És a dir, en aquelles cadenes on, a part de supermercats, la venda es produeix en establiments hipermercats, s'han triat aquests per fer l'observació. I en els altres casos s'han triat establiments que fossin de certa grandària. Les 10 primeres empreses a Catalunya de

distribució representen el 76% del total d'establiments segons la superfície de venda a Catalunya. Concretament es tracta de:

- Carrefour (on també s'ha fet observacions en la cadena MaxiDIA com a grans establiments de DIA)
- Caprabo
- Condis
- Mercadona
- Suma ¹
- Bonpreu (inclosos els hipermercats Esclat i els supermercats Orangutan)
- Lidl
- Sorlidiscau
- Alcampo
- El Corte Inglés

Totes les observacions s'han realitzat en l'àmbit metropolità de Barcelona durant la tardor del 2006, concretament al llarg del més de novembre.

En aquests establiments (com a mínim un per cadena), s'ha observat la totalitat d'arrossos per a cuinar (no pas precuinats) on en el paquet hi constava l'adreça de contacte de l'empresa amb seu a Catalunya (també les que tot i no essent catalanes tenien la seu a l'Estat espanyol a Catalunya i per tant l'embalatge i etiquetatge es determinava des de Catalunya), o bé hi duïen un segell de denominació d'origen catalana, en aquest cas d'arròs del Delta de l'Ebre. En el full d'observació s'anotava per cada producte:

- Data d'observació
- Establiment
- Adreça de l'establiment
- Marca del producte
- Nom del producte i tipus d'arròs (inclosos el pes de contingut i tipus d'embalatge)
- Productor
- Lloc d'elaboració
- Idiomes presents en l'etiquetatge i el tipus d'informació que hi havia en cada idioma
- Si tenia alguna denominació de qualitat, denominació d'origen protegida o algun altre segell inclòs en l'àmbit d'afectació de la Llei, i el nom i tipus d'aquest segell.

---

¹ Malgrat bona part de la importància de MAGSA (empresa de Suma) rau en la distribució en d'altres supermercats

- Altres observacions sobre l'ús de les llengües en l'etiquetatge o embalatge del producte.

A part d'aquestes dades, emprades en les taules i gràfics com a referents, les observacions s'han fet també en dos àmbits que per la seva significació en els segells de qualitat de productes catalans crèiem que era interessant de tenir en compte, si més no com a dades generals significatives. És amb aquesta intenció que hem ampliat les observacions per tal d'obtenir informació sobre:

- Els arrossos de marques blanques de supermercats i hipermercats amb denominació d'origen protegida Delta de l'Ebre
- I en els arrossos d'empreses catalanes amb el segell de qualitat CCPAE.

Pel que fa als productes catalans amb denominacions de qualitat ecològica (CCPAE), s'han fet observacions, més enllà dels ja trobats en la selecció de les principals superfícies d'observació generalistes, en les dues principals empreses del sector a Catalunya pel que fa a venda de productes ecològics. Es tracta de Santiveri i Veritas. També s'han realitzat observacions en aquells altres supermercats o hipermercats que, més enllà dels seleccionats, la recerca prèvia indicava que hi havia arrossos de marques blanques amb Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre. Tanmateix en el còmput de dades generals, i per tal d'ésser el màxim d'objectius, només s'han tingut en compte les observacions en els establiments de les 10 primeres marques de distribució segons Alimarket 2006 a Catalunya.

Així hem pogut obtenir tres grups de dades que considerem interessants:

- L'ús del català i altres llengües en els arrossos catalans més venuts a Catalunya.
- L'ús del català i altres llengües en els productes amb segell de denominació d'origen o d'indicacions geogràfiques concretes catalanes.
- L'ús del català i altres llengües en les productes catalans amb segells de qualitat ecològics

És per aquesta raó que hem agrupat les dades en els quatre apartats:

- L'ús de les llengües en l'etiquetatge dels arrossos catalans.
- L'acompliment de la legislació en les denominacions d'origen protegides catalanes i en els productes amb segell de qualitat específic.
- El comportament lingüístic en les marques blanques de grans distribuïdors respecte a les marques de les principals cooperatives.
- El comportament en l'ús del català en l'etiquetatge per cada empresa.

Finalment també hi ha un afegit segons l'ús del català en els webs respectius de les empreses més significatives.

2.2. Dades de la mostra

En les observacions del treball de camp realitzat en la selecció de les superfícies de distribució s'han trobat 46 productes diferents; 46, doncs, arrossos amb embalatges distints on bé l'adreça de producció era catalana o bé tenien Denominació d'origen Protegida o bé Indicació Geogràfica Protegida Arròs del Delta de l'Ebre. Aquests 46 productes pertanyien a 15 marques diferents de 12 productors. 4 d'aquests productors eren pròpiament empreses arrosseres i les altres 8 corresponien a les marques blanques dels supermercats visitats. En aquests casos sovint l'embalatge i producció estava encarregada a una de les dues principals cooperatives de les Terres de l'Ebre (Càmara Arrossera del Montsià i Arrossaires del Delta de l'Ebre)

Aquests són els productors i marques trobats

Taula 1: Productors de marques d'arrossos trobats en la selecció de l'estudi

Productors	marques
Càmara Arrossera del Montsià	Montsia, Orfeo Negro
Arrossaires del Delta de l'Ebre	Bayo, Deltebro-Bayo
Nomen (Ebro Puleva)	Nomen
Grup d'Alimentació Ecològica	Odinea
Grups distribuïdors	Marques blanques
Caprabo	Caprabo
Alcampo	Auchan
Suma (Grup Magsa)	Gourmet
Bonpreu	Bonpreu
Superfícies de Alimentación	Sorlidiscau
Grupo El Corte Inglés	El Corte Inglés, Hipercor
Lidl Supermercados	Lidl
Condis	Condis

A nivell de productes, l'arròs més trobat ha estat l'Arroz Nomen Extra 1kg, seguit de dos productes més de la mateixa empresa: Arroz Nomen Largo 1kg i Arroz Integral 1kg, cap d'ells amb denominació de qualitat. El següent és l'Arroz Montsia Extra 1 Kg, que a la vegada és el més trobat amb Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre.

Pel que fa justament als productes amb aquesta denominació trobats en aquests establiments n'hi ha 15, de 9 marques diferents pertanyents a 7 empreses o grups. 6 de les marques són blanques (pròpies de cada cadena d'establiments), mentre 3 no ho són. D'altra

banda, el producte més trobat d'aquests és el Arroz Montsia Extra 1kg (amb molta diferència) i en segon lloc l'Arròs Bayo Extra 1Kg

Taula 2: Productors de marques d'arrossos trobats en la selecció de l'estudi amb Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre

Productors	marques
Càmara Arroquera del Montsià	Montsia,
Arrossaires del Delta de l'Ebre	Bayo, Deltebro-Bayo
Grups distribuïdors	Marques blanques
Caprabo	Caprabo
Alcampo	Auchan
Bonpreu	Bonpreu
Grupo El Corte Inglés	El Corte Inglés, Hipercor
Condis	Condis

3. L'ús de les llengües en l'etiquetatge dels arrossos catalans

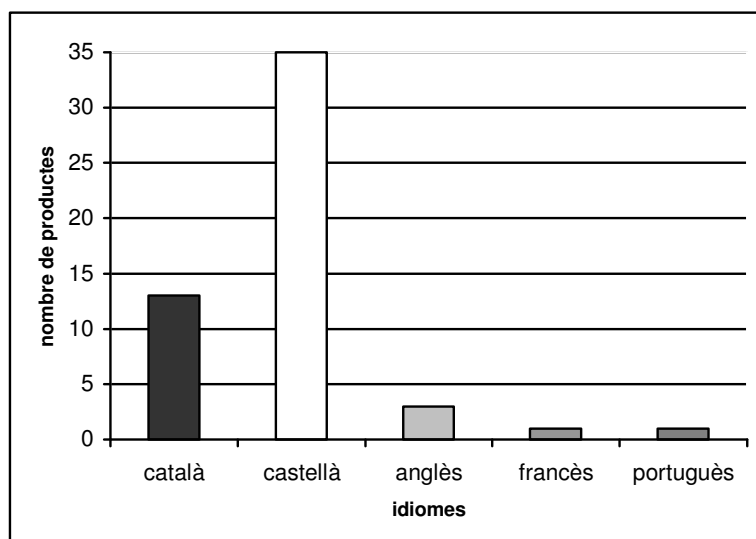
3.1. Dades generals sobre l'ús de les llengües en l'etiquetatge dels arrossos catalans

Si ens basem en tots els productes trobats de la mostra, i que per tant s'han seleccionat d'entre els que la seu de l'empresa era catalana o bé tenien una denominació d'origen catalana, podem dir que l'idioma més emprat en l'etiquetatge (entès com present de manera generalitzada en la informació de l'etiqueta) és el castellà, present en 35 (76%) dels 46 productes observats. En segon lloc apareixeria el català, present en 13 (28%) dels productes trobats. I molt més enrere esmentaríem els productes etiquetats en d'altres llengües com l'anglès, el francès o el portuguès (**taula 3 i gràfic 1**).

Taula 3: Idiomes de l'etiquetatge segons productes trobats

Idiomes de l'etiquetatge	Nombre de productes
català	13 (28%)
castellà	35 (76%)
anglès	3 (6%)
francès	1 (2%)
portuguès	1 (2%)
totals	46 (100%)

Gràfic 1: Idiomes de l'etiquetatge segons productes trobats

Atenent al comportament de cada grup empresarial segons els productes trobats, podem fer una classificació per empreses segons si empen a no el català en l'etiquetatge. Així ho hem expressat en les **taules 4 i 5**. 5 de les 12 empreses trobades etiqueten llurs productes en català, en aquest cas sempre la totalitat dels productes trobats. Es tracta dels grups de distribució Bonpreu, Caprabo, Condis, Sorlidiscau (Superfícies de Alimentación) i El Corte Inglés. Entre els que no etiqueten cap producte de gran consum en català hi ha empreses tan significatives com Nomen, Arrossaires del Delta de l'Ebre o la Càmara Arrossera del Montsià.

Taula 4: Idiomes emprats segons els grups empresarials

Idiomes emprats		Grups empresarials (entre parèntesi les marques)
Etiqueten en català	Etiquetatge en català	Bonpreu, Caprabo, Condis, Sorlidiscau
	Etiquetatge en català, castellà i anglès	El Corte Inglés
No etiqueten en català	Etiquetatge en castellà	Auchan, Arrossaires del Delta de l'Ebre (Bayo i Deltebro), Càmara Arrossera del Montsià (Montsia), Grup MAGSA (Gourmet), Nomen (algun producte en més d'una llengua), Grup d'Alimentació Ecològica (Odinea)
	Etiquetatge en castellà i també en portuguès	Lidl

Taula 5: Idiomes de l'etiquetatge segons empreses trobades

Idiomes de l'etiquetatge	Nombre de grups empresarials
català	5 (42%)
castellà	8 (67%)
anglès	1 (8%)
portuguès	1 (8%)
totals	12 (100%)

Hem analitzat també l'ús de les llengües en el nom del producte. Per bé l'etiquetatge no sigui en les respectives llengües, sí que és cert que alguns embalatges contenen el nom del producte (en aquest cas l'arròs o el tipus d'arròs) en més llengües que no pas les utilitzades en l'etiquetatge en general. En la **taula 6** justament valorem l'ús de les diferents llengües en el nom del producte (escrit generalment més petit que la llengua utilitzada de manera

general en l'etiquetatge). Cal tenir en compte que en les observacions realitzades sempre que apareix el nom en castellà aquesta és a la vegada llengua àmpliament utilitzada en la resta de l'etiquetatge. Mentre que en el cas del català, anglès o francès, en alguns productes apareixen en el nom del producte sense ésser presents pràcticament en cap més dada de l'etiquetatge. Així hi ha 3 productes; en aquest cas un arròs de la marca Bayo i dos de Nomen, on la paraula “arròs” (en català) apareix més petita que la forma castellana, però al mateix nivell que els mots en francès o anglès per exemple. En la **taula 6** fem patent aquest comportament. Com es pot observar el castellà continua essent present en 35 dels 46 productes. Mentre que el català experimenta una tímida pujada fins a 16 productes (només 13 estaven etiquetats en català)

Taula 6: Idiomes en què està escrit el nom de l'arròs segons productes trobats.

Idiomes del nom	Nombre de productes
català	16 (35%)
castellà	35 (76%)
anglès	13 (28%)
portuguès	1 (2%)
alemany	3 (6%)
italià	2 (4%)
francès	11 (24%)
neerlandès	2 (4%)
totals	46 (100%)

Taula 7: Comportament de les diverses marques segons l'ús de les llengües en el nom del producte de l'etiquetatge

Marques que tenen tots els productes amb el nom en català	Bonpreu, Caprabo, Condis, El Corte Inglés i Sorlidiscau
Marques que tenen algun producte amb el nom en català	Bayo i Nomen
Marques que no tenen cap producte amb el nom en català	Deltebro, Gourmet, Lidl, Montsia i Odinea

3.2. L'acompliment de la legislació en les denominacions d'origen protegides catalanes i en els productes amb segell de qualitat específic

En aquest capítol analitzarem l'acompliment de la Llei de política lingüística pel que fa a l'obligatorietat d'etiquetar en català com a mínim tota la informació de l'arròs en aquells productes catalans que gaudeixen de denominació d'origen, de denominació comarcal o de denominació de qualitat (tal i com preveu la Llei 1/1998 de política lingüística). En els productes analitzats bàsicament existeix el segell de qualitat de la Denominació d'Origen Protegida (DOP) Arròs del Delta de l'Ebre, i de la Indicació Geogràfica Protegida (IGP) del mateix nom. Puntualment algun producte també té el segell de qualitat ecològica CCPAE del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica. Atès que aquest segell es troba justament en productes més específics de caire ecològic, s'han analitzat també establiments de les dues principals empreses distribuïdores d'aquests tipus d'aliments al nostre país: Santiveri i Veritas. Per tant expressarem també els resultats dels productes catalans trobats en aquests establiments (i evidentment en els supermercats generalistes) i que tenen el segell CCPAE. Hem dividit el capítol en dues parts, segons el tipus de segell analitzat.

3.2.1. L'acompliment de la Llei en els arrossos catalans amb Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre

Contràriament al que es podria pensar, després de quasi 14 anys de vigència de la Llei i acabats tots els terminis possibles per adaptar-s'hi, encara hi ha productes de gran consum venuts de manera il·legal en el mercat català. Així queda ben reflectit en les **taules 8 i 9**, i en el **gràfic 2**, on dels 15 productes trobats sotmesos a la Llei, només 8, una mica més de la meitat, acomplien la llei. Si ens fixem en les empreses on pertanyen aquests productes (**taules 10 i 11 i gràfic 3**), n'eren 3 les que incomplien la Llei, mentre les altres 4 sí que ho feien. Les 3 empreses incomplidores trobades en l'observació de camp són: Alcampo, Arrossaires del Delta de l'Ebre i Càmara Arrossera del Montsià. I els productes que s'estan venent fora de la legislació són: Auchan Arroz Extra Delta del Ebro 1 kg, Montsia Arroz Bomba Extra 500 g, Montsia Arroz Extra 1 Kg, Montsia Arroz Extra 500 g, Bayo Arroz Bomba, Bayo Arroz Extra 1 Kg i Deltebro- Bayo Arroz Extra 1 Kg. Destaquem que entre aquests productes hi ha la totalitat dels de les cooperatives i entre ells el que probablement és el producte més venut a Catalunya amb DOP Arròs del Delta de l'Ebre: Montsia Arroz

Extra 1 kg. La resta d'empreses, totes elles de marca blanca, acompleixen plenament la Llei. Aquest és el cas dels diversos arrossos d'El Corte Inglés, Bonpreu, Caprabo i Condís.

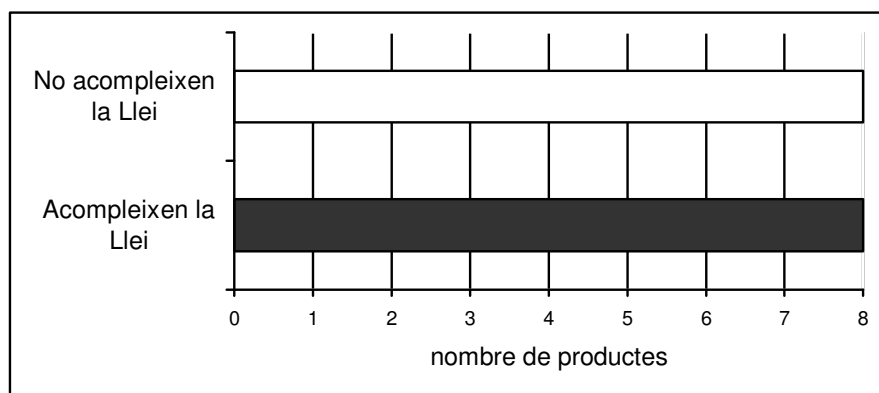
Taula 8: Idiomes de l'etiquetatge segons productes trobats amb denominacions d'origen protegides catalanes.

idiomes	Nombre de productes
català	8 (53%)
castellà	9 (60%)
anglès	2 (13%)
totals	15 (100%)

Taula 9: Acompliment de la Llei segons els productes trobats

	Nombre de productes
Acompleixen la Llei i per tant etiqueten en català	8 (50%)
No acompleixen la Llei, no etiqueten en català	8 (50%)
totals	16 (100%)

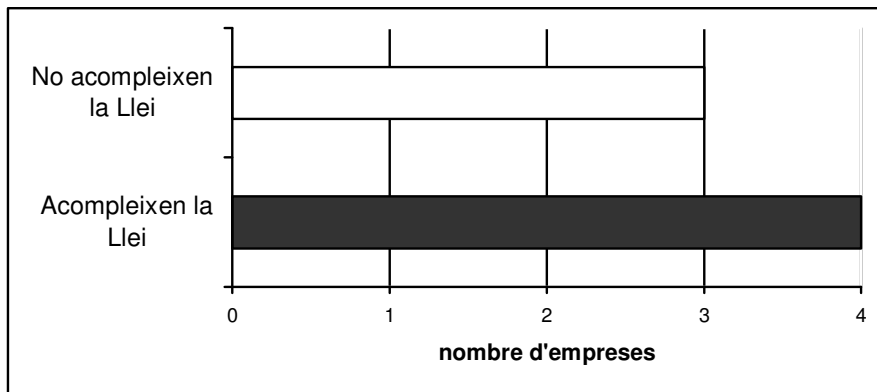
Gràfic 2: Acompliment de la Llei segons productes trobats

Taula 10: Acompliment de la Llei segons les empreses trobades

	Nombre de productes
Acompleixen la Llei i per tant etiqueten en català	4 (57%)
No acompleixen la Llei, no etiqueten en català	3 (43%)
totals	7 (100%)

Gràfic 3: Acompliment de la Llei segons les empreses dels productes trobats

Taula 11: Empreses que compleixen o no la Llei

Empreses que compleixen la Llei	Bonpreu, Caprabo, Condis i El Corte Inglés
Empreses que no compleixen la Llei	Auchan, Arrossaires del Delta de l'Ebre (Bayo i Deltebro) i Càmera Arrossera del Montsià (Montsia)

3.2.2. L'acompliment de la Llei en els arrossos catalans amb segell de qualitat CCPAE

En la mostra d'establiments generalistes només es va trobar un producte amb el segell CCPAE, es tracta de l'arròs Odeinea del Grup d'Alimentació Ecològica, que no etiqueta en català. Analitzant d'altres productes catalans en els establiments Veritas i Santiveri, només un estava etiquetat en català, es tracta de l'arròs Riet Vell, que també té DOP Arròs del Delta de l'Ebre. Cap de la resta contenien la informació en català. Es tracta de les marques Biocop, Biogra (PDR Sorribas), Luz de Vida (Bio Spirit SL), Naturalia i Vigor (Santiveri) i Odeinea (Grup d'Alimentació Ecològica), totes elles pertanyents a empreses amb seu a Catalunya i amb el corresponent segell.

D'altra banda sí que hi ha més arrossos amb el segell CCPAE complint la Llei; per exemple Eroski té l'Arròs Ecològic amb aquest segell complint la Llei i per tant etiquetat plenament en català.

3.3. El comportament lingüístic en les marques blanques de grans distribuïdors respecte a les marques de les principals cooperatives i altres productors

Hem cregut interessant de fer aquesta comparativa, tant a nivell de productes en general, com pel que fa a l'acompliment de la legislació en matèria d'etiquetatge. La raó d'aquest exercici és, com ara mateix veurem, el fort contrast entre el comportament de les empreses distribuïdores amb marca blanca respecte a les que són pròpiament productors d'arròs. Com veurem la sensibilitat i tracte vers el client català es dona amb criteris molt més equitatius i de responsabilitat social de l'empresa en les distribuïdores de marca blanca que no pas en els productors d'arròs. Aquest fet és molt més explícit quan observem l'acompliment de la Llei. Les empreses distribuïdores tenen molt en compte la legislació a l'hora de vendre llurs productes, mentre les que no són de marca blanca l'incompliment és força generalitzat.

3.3.1. Comparació respecte a la totalitat dels productes

Analitzarem primer el comportament generalista independentment de si tenen denominacions de qualitat o origen o no. Així ho podem observar en els primers gràfics i taules, concretament en les **taules 12 i 13** i en el **gràfic 4**. Mentre en els productes de marca blanca l'etiquetatge en català és clarament majoritari (en 13 dels 20 productes trobats, per tant un 65%), pel que fa a la resta de productors no n'hi ha cap que etiqueti en català, tot i que sí que tenen algun producte etiquetat en anglès o francès. En el **gràfic 4** queda ben reflectida aquesta actitud tan contrastada segons els tipus de productors.

Per altra banda cal assenyalar que hi ha d'altres productors de marca blanca que també etiqueten en català. Així per exemple els arrossos dels supermercats Consum tenen una part visualment ben destacada en català i els productes d'Eroski també estan etiquetats en català: Arròs Bastami, Arròs Salvatge, Arròs Ecològic. Arròs Rodó Extra (tant d'1 com 2 kg), Arròs de València Extra (amb DOP Arròs de València), Arròs Vaporitzat i Arròs Llarg.

Taula 12: L'ús de les llengües en els productes de marca blanca

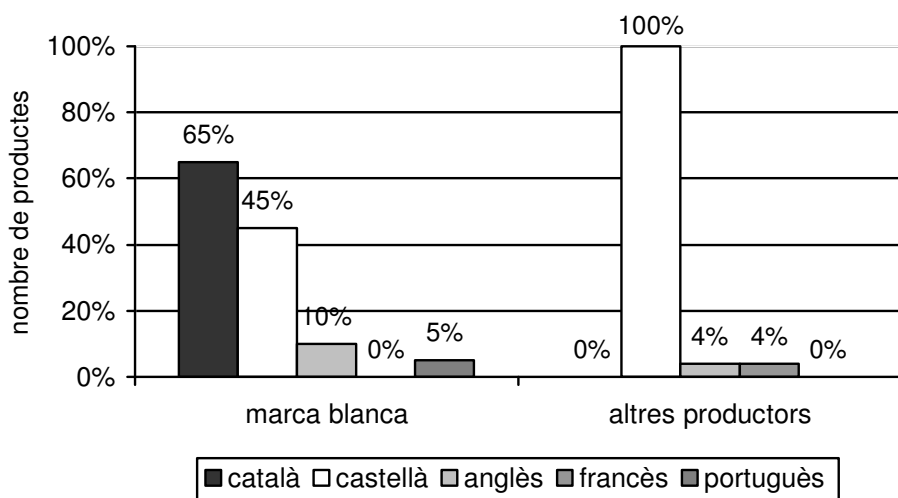
Idiomes de l'etiquetatge	Nombre de productes
català	13 (65%)
castellà	9 (45%)
anglès	2 (10%)

francès	0 (0%)
portuguès	1 (5%)
totals	20 (100%)

Taula 13: L'ús de les llengües en els productes no de marca blanca

Idiomes de l'etiquetatge	Nombre de productes
català	0 (0%)
castellà	26 (100%)
anglès	1 (4%)
francès	1 (4%)
portuguès	0 (0%)
totals	26 (100%)

Gràfic 4: Comparativa entre els percentatges dels productes en cada idioma entre els que són de marca blanca i els que no en són.

Evidentment aquest comportament comparatiu entre productes és un reflex del comportament entre productors. De les 8 empreses de marca blanca, 5 (un 63%) etiqueten en català (**taula 14**), essent doncs aquesta actitud majoritària, mentre cap dels 4 productors d'arròs no distribuïdors de marca blanca etiqueta en català (**taula 15**). En el **gràfic 5** en fem la comparativa.

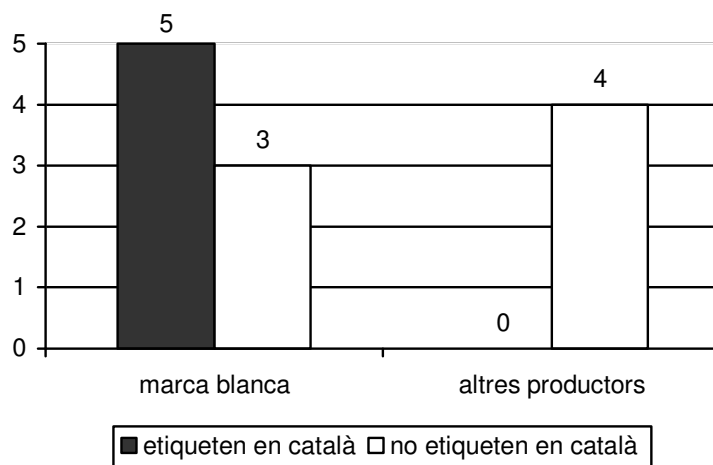
Taula 14: L'ús del català segons les empreses trobades amb productes de marca blanca

	Nombre de productes
Productors de marca blanca que etiqueten en català	5 (63%)
Productors de marca blanca que no etiqueten en català	3 (37%)
totals	8 (100%)

Taula 15: L'ús del català segons les empreses trobades no de marca blanca

	Nombre de productes
Productors de marca blanca que etiqueten en català	0 (0%)
Productors de marca blanca que no etiqueten en català	4 (100%)
totals	4 (100%)

Gràfic 5: Comparativa entre els productors que empen o no el català en l'etiquetatge segons si són de marca blanca i els que no en són.

3.3.2. Comparació segons l'acompliment de la Llei 1/1998 de política lingüística

Si ens fixem en els arrossos amb DOP Arròs del Delta de l'Ebre, on per Llei l'etiquetatge en català hauria d'ésser sempre plenament present, el contrast és molt més exagerat. Només un producte dels 9 trobats de marca blanca es troba distribuït a Catalunya fora de la Llei

(**taula 16**). Per contra la totalitat dels 6 productes no de marca blanca trobats s'estan venent de manera il·legal en el mercat català (**taula 17**). Les empreses de supermercats i hipermercats són, en general, molt curosos en acomplir els requisits marcats per la Llei. En canvi els productors d'arròs no tenen cap problema en distribuir productes sense tenir en compte la Llei. En el **gràfic 6** es veu clarament el nombre de productes legals i il·legals en el mercat segons el tipus de productors. En les **taules 18 i 19** i en el **gràfic 7**, fem la mateixa comparació segons productors. 4 de les 5 marques blanques compleixen la Llei, i les dues empreses (corresponen a les dues cooperatives) incompleixen la Llei en tots els productes trobats.

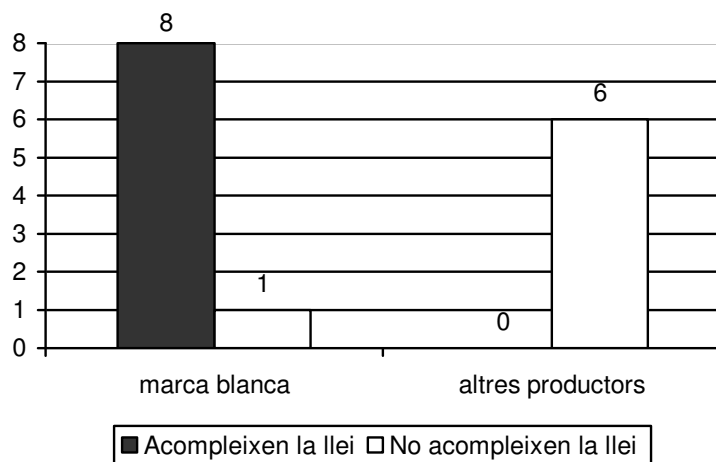
Taula 16: Nombre d'arrossos trobats de marca blanca amb denominacions d'origen catalanes

Acompliment de la Llei	Nombre de productes (9 trobats)
A compleixen la llei	8 (89%)
No compleixen la llei	1 (11%)

Taula 17: Nombre d'arrossos trobats no de marca blanca amb denominacions d'origen catalanes

Acompliment de la Llei	Nombre de productes (6 trobats)
A compleixen la llei	0 (0%)
No compleixen la llei	6 (100%)

Gràfic 6: Comparació de l'acompliment de la llei entre productes de marca blanca i els que no ho són.

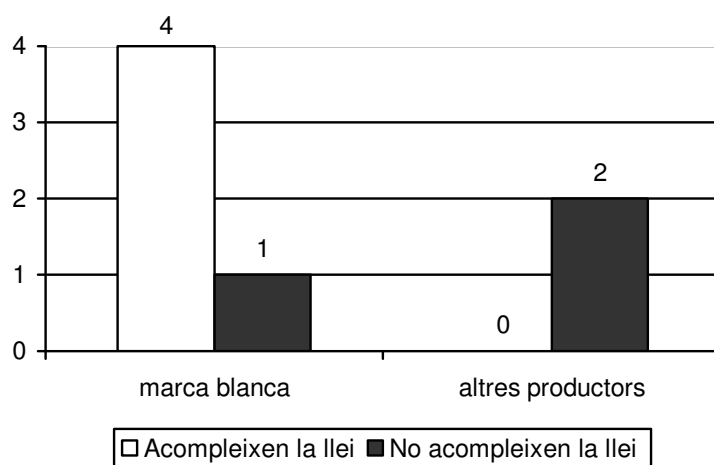
Taula 18: Nombre d'empreses d'arrossos trobats de marca blanca amb denominacions d'origen catalanes

Acompliment de la Llei	Nombre de productors (5 trobats)
A compleixen la llei	4
No compleixen la llei	1

Taula 19: Nombre d'empreses d'arrossos trobats no de marca blanca amb denominacions d'origen catalanes

Acompliment de la Llei	Nombre de productors (2 analitzats)
A compleixen la llei	0
No compleixen la llei	2

Gràfic 7: Comparació de l'acompliment de la llei entre empreses de marca blanca i les que no ho són.

En la taula 20 fem un llistat dels productes de Denominació d'Origen protegida Arròs del Delta de l'Ebre d'entre els trobats en la selecció de l'estudi, segons si compleixen o no la Llei.

Taula 20: Acompliment de la Llei dels productes trobats de Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre.

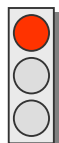
Marques blanques		
Establiments	Nom del producte	A compleixen la llei?
Alcampo	Auchan Arroz Extra Delta del Ebro 1 kg	No
Bonpreu	Bonpreu Arròs Extra 1 Kg	Sí
	Bonpreu Arròs Extra 500 g	Sí
	Bonpreu Arròs Llarg 1 Kg	Sí
Caprabo	Caprabo Arròs Extra 1kg	Sí
Condis	Condis Arròs Extra 1kg	Sí
	Condis Arròs Extra 500 g	Sí
El Corte Inglés	El Corte Inglés Arròs Extra 1Kg	Sí
	Hipercor Arròs Extra 1Kg	Sí
Elaboradors		
Productors	Nom del producte	A compleixen la llei?
Cámara Arroceras del Montsià	Montsia Arroz Bomba Extra 500 g	No
	Montsia Arroz Extra 1 Kg	No
	Montsia Arroz Extra 500 g	No
Arrossaires del Delta de l'Ebre	Bayo Arroz Bomba	No
	Bayo Arroz Extra 1 Kg	No
	Deltebro- Bayo Arroz Extra 1 Kg	No

3.4. El comportament en l'ús del català en l'etiquetatge per cada empresa

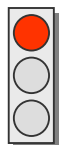
En aquest apartat farem una breu explicació de l'ús del català i l'acompliment de la Llei pel que fa a l'etiquetatge en la nostra llengua en les empreses que hem cregut més significatives.

- **Càmara Arrossera del Montsià i S. Crèdit, S.C.C.L.**

Amb l'emblema principal de la marca "Montsia" aquesta cambra arrossera no té cap producte en català entre tots els trobats en la mostra i per tant d'entre els productes de més consum de l'empresa. Així mateix, la majoria d'aquests productes són de Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre i per tant s'estan distribuïnt de manera il·legal en el mercat català, no etiquetant com a mínim tota la informació en català. Destaquem el producte "Arroz Extra", tant en format de 500 g com 1Kg, amb la DOP corresponent, i sense acomplir els requisits marcats per la Llei en matèria d'etiquetatge. És curiós que mentre la Càmera Arrossera del Montsià no etiqueta aquests productes en català, sí que ho fan d'altres empreses que compren l'arròs en aquesta cooperativa, i que són molt curosos en l'acompliment de la Llei i en temes de responsabilitat social de l'empresa. Aquest és el cas de Bonpreu, Condis, El corte Inglés i Sorlidicau.

Acompliment de la Llei de política lingüística

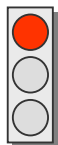

Responsabilitat social vers el consumidor català

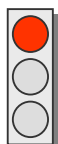
- **Arrossaires del Delta de l'Ebre, SCCL**

Tot i tenir d'altres marques la més emblemàtica és "Bayo", amb la Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre. El producte més emblemàtic és "Arroz Extra". L'etiquetatge és en castellà, incomplint per tant la Llei sobre etiquetatge en aquest i en tots els productes trobats (inclosos de la marca Deltebro-Bayo). Hi apareix el nom d'arròs (en petit dessota el nom en castellà) en català, en francès, anglès, alemany, italià i neerlandès. Tot i això, i atenent a la Llei 1/1998 de política lingüística està incomplint la legislació, i per tant s'està distribuïnt a Catalunya de manera il·legal. Igualment, és curiós que mentre

Arrossaires del Delta de l'Ebre no etiqueta aquests productes en català, sí que ho fan d'altres empreses que compren l'arròs en aquesta cooperativa, i que són molt curosos en l'acompliment de la Llei i en aquest sentit en temes de responsabilitat social de l'empresa. Aquest és el cas de Caprabo i Eroski.

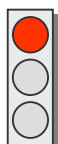
Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Nomen**

S'han trobat 17 productes diferents per Nomen. Sens dubte aquesta marca és la catalana més present en les superfícies de distribució catalana. No hi ha cap producte amb denominació específica d'origen o qualitat. Tots els productes estan etiquetats exclusivament en castellà, tot i que puntualment algun producte també té l'etiquetatge en francès i anglès, però mai en català. D'altra banda, gairebé tots els arrossos, tenen alguna informació, o si més no el nom del producte, també en anglès, francès i alemany. En el cas concret d'"Arroz Extra", tant en el format de 500 g com d'1 Kg, apareix en petit el mot "arròs" en català, anglès i francès. Aquest darrer producte és el més trobat de tots els analitzats.

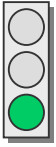
Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Riet Vell**

Té dos arrossos ecològics, blanc i integral. Tenen la DOP Arròs del Delta de l'Ebre i el segell CCPAE. Tot i estar conreats per Riet Vell, l'elaboració i l'envasat és per Arrossaires del Delta de l'Ebre. Etiqueta en català i castellà i per tant compleix la Llei de política lingüística.

Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

Marques blanques

- **Bonpreu**

Bonpreu etiqueta en català tots els seus arrossos i per descomptat “Arròs Extra” i “Arròs Llarg”, ambdós amb la DOP Arròs del Delta de l’Ebre.

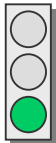
Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Caprabo**

Caprabo etiqueta en català tots els seus arrossos. Entre aquests hi ha l’“Arròs Extra” amb DOP Arròs del Delta de l’Ebre.

Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Condis**

Condis etiqueta en català tots els seus arrossos. Entre aquests hi ha l’“Arròs Extra” amb DOP Arròs del Delta de l’Ebre.

Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Sorlidiscau**

Sorlidiscau etiqueta l'“Arròs Extra” en català, tot i que no té cap denominació d'origen específica.

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **El Corte Inglés**

Pel que fa als arrossos catalans n'hi ha un parell amb la DOP Arròs del Delta de l'Ebre. Són “Arròs Extra El Corte Inglés” i “Arròs Extra Hipercor”. Ambdós estan etiquetats en castellà, català i anglès, i per tant, compleixen la legislació lingüística.

Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Alcampo**

Auchan té un producte de la DOP Arròs del Delta de l'Ebre: “Arroz Extra”. I està etiquetat només en castellà, i per tant no complint la Llei.

Acompliment de la Llei de política lingüística

Responsabilitat social vers el consumidor català

- **Altres**

Tampoc etiqueten en català els productes de Lidl envasats a Montcada i Reixac, ni de Gourmet (MAGSA). Sí que ho fan majoritàriament en català els productes de les marques Eroski i Consumer, i parcialment els de Consum.

3.5. Ús del català als webs de les empreses

A títol només complementari, mostrem en la **taula 21** l'ús del català en els webs corresponents d'algunes de les empreses esmentades en l'estudi,.

Taula 21: L'ús del català en diverses webs

Productor	web	Idiomes del web			
		català	castellà	anglès	altres
Cooperativa Arrossaires del Delta de l'Ebre, SCCL	www.arrossaires.com	x	x	x	
Cooperativa Càmara Arroceras del Montsià, SCCL	www.lacamara.es		x		
Nomen	www.nomen.es	x	x	x	
El Grup d'Alimentació Ecològica	www.odinea.com		x		
Riet Vell	www.rietvell.org	x	x	x	
Biocop , Productos Biológicos, S.A.	www.biocop.es		x		
Luz de Vida (biospirit)	www.luzdevida.com		x		
Santiveri (Naturalia i Vigor)	www.santiveri.com		x	x	
Bonpreu	www.bonpreu.cat	x			
Caprabo	www.caprabo.com	x	x		
Alcampo (Auchan)	www.alcampo.com		x		
Condis	www.condis.cat	x	x		
Consum	www.consum.es	x	x		
Eroski (i Consumer)	www.eroski.com	x (parcialment)	x	x	x
El Corte Inglés	www.elcorteingles.com	x (parcialment)	x	x	x
Grup Miquel (MAGSA)	www.miquel.es	x	x		
Sorlidiscau	www.sorlidiscau.cat	x	x		

4. Conclusions

A títol de conclusió podríem dir que el sector encara no està normalitzat i encara hi ha productes emblemàtics que no estan etiquetats en català. Si bé analitzant la política lingüística per empreses l'etiquetatge en català és majoritari, per productes i pes específic d'aquests productes no passa el mateix. Productors tan emblemàtics com Nomen o les dues principals cooperatives catalanes del mercat, no tenen ni un sol producte de gran consum etiquetat en la nostra llengua. Sí que el català és majoritari en els productes de marca blanca.

L'altre fet molt rellevant i aquesta vegada especialment greu; és la presència de productes incomplint la legislació vigent i per tant distribuïts de manera il·legal als comerços de Catalunya. Encara que majoritàriament les empreses aconsegueixen la Llei en els productes de la Denominació d'Origen Protegida Arròs del Delta de l'Ebre (en el cas de les marques blanques l'acompliment és quasi absolut), no passa el mateix amb les dues grans cooperatives, que distribueixen els arrossos de gran consum tots fora de la Llei. Així, productes com el "Bayo Arroz Extra" (d'Arrossaires del Delta de l'Ebre) o bé "Montsia Arroz Extra (de la Càmera Arrossera del Montsià) no estan etiquetats en català, malgrat així ho preveu la Llei i així en determina les sancions corresponents per incompliment.

També l'incompliment és majoritari en els productes amb el segell CCPAE (Consell Català de la Producció Agrària Ecològica), on moltes empreses no etiqueten en català tot i estar obligades per la mateixa Llei.

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Plataforma per la Llengua, 2006

**Diputació 276, planta baixa
08009 Barcelona
info@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat**